

Neljapäev, 22. mai 2008

Sudaan ja Rahvusvaheline Kriminaalkohus

P6_TA(2008)0238

Euroopa Parlamendi 22. mai 2008. aasta resolutsioon Sudaani ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (ICC) kohta

(2009/C 279 E/23)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma eelnevaid resolutsioone Sudaani kohta;
  - võttes arvesse Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuuti ja selle jõustumist 1. juulil 2002. aastal;
  - võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1593 vastuvõtmist 31. märtsil 2005. aastal;
  - võttes arvesse nõukogu 2007. aasta 11. detsembri ja 2008. aasta 30. jaanuari järeldusi Sudaani/Tšaadi kohta;
  - võttes arvesse eesistujariigi poolt Euroopa Liidu nimel tehtud avaldust Därfüri/Sudaani küsimuse Rahvusvahelise Kriminaalkohtusse suunamise aastapäeva puhul, mis võeti vastu 31. märtsil 2008. aastal;
  - võttes arvesse Sahharovi auhinna määramist 2007. aastal Salih Mahmoud Osmanile, Sudaanis Därfüri piirkonnas töötavale inimõiguste küsimustele spetsialiseerunud juristile tema püüdluste eest saavutada õiglust Därfüri kodusõja ohvrite jaoks;
  - võttes arvesse suure grupi valitsusväliste organisatsioonide algatatud kampaaniat Õiglus Därfürile, mille eesmärgiks on sundida Sudaani tegema Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga koostööd ja täitma kohtu arresterimiskäsku;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5,
- A. arvestades, et julgeolekuolukord Därfüris on jätkuvalt väga ebakindel ning mässuliste liikumiste ja valitsusvägede vahel on aset leidnud tõsiseid kokkupõrkeid, mis mõjutavad humanitaaroperatsioone;
- B. olles sügavalt šokeeritud sadade tuhandete meeste, naiste ja laste kannatustest, keda on Därfüri konflikti käigus pekstud, tapetud, vägistatud, kodust lahkuma sunnitud ja muul moel ohvriks muudetud, ning märkides, et olukord on alates 2003. aastast halvenenud ning vahettegematud õhurünnakud tsiviilelanikele jätkuvad;
- C. arvestades, et ÜRO doktriin „kohustus pakkuda kaitset” näeb ette, et kui „on ilmne, et riigivõimud ei suuda oma elanikkonda kaitsta, on teistel kohustus pakkuda vajalikku kaitset”;
- D. arvestades, et ÜRO Julgeolekunõukogu pöördus 2005. aasta märtsis Därfüri olukorra küsimuses Rahvusvahelise Kriminaalkohtusse, misjärel algatati uurimine;
- E. arvestades, et Sudaan on allkirjastanud Rooma statuudi, millega loodi 2002. aastal Rahvusvaheline Kriminaalkohus, kuid ei ole seda ratifitseerinud;
- F. arvestades, et Sudaani valitsus on ÜRO liikmena kohustatud tegema Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga koostööd, nagu näeb ette resolutsioon 1593(2005), mille Julgeolekunõukogu võttis vastu kooskõlas ÜRO põhikirja VII peatükiga;

Neljapäev, 22. mai 2008

- G. olles sügavalt jahmunud tõsiasjast, et alates arreteerimiskäskude väljaandmisest on Sudaani valitsus korduvalt keeldunud tegemast Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga koostööd ning on korduvalt eiranud kohust ja rahvusvahelist üldsust;
- H. arvestades, et 2007. aasta aprillis väljastas Rahvusvaheline Kriminaalkohus arreteerimiskäsk Sudaani endise siseministri Ahmad Haruni ja endise Janjaweedi relvarühmituse juhi Ali Muhammad Ali Abd-Al-Rahmani kohta, keda tuntakse ka Ali Kushaybi nime all, tuginedes 51 väidetavale sõjakuriteole ja inimsusevastasele kuriteole;
- I. arvestades, et Ahmad Harun on praegu humanitaarminister ning vastutab seega tema enda poolt väidetavalt toime pandud kuritegude ohvrite heaolu eest, samuti suhete eest rahvusvaheliste rahukaitsejõududega – ÜRO Aafrika Liidu missiooniga Därfüris (UNAMID); arvestades, et ta määrati ka inimõiguste alaste kaebustega tegeleva valitsuskomisjoni juhiks; ning arvestades, et Ali Kushayb – kes oli Sudaanis teiste süüdistuste alusel vahi all, kui arreteerimiskäskud välja anti – vabastati 2007. aasta oktoobris vangist vaatamata sellele, et Rahvusvaheline Kriminaalkohus teda taga otsis;
- J. arvestades, et prokuratuur andis ÜRO Julgeolekunõukogule 2007. aasta juunis ja ka 2007. aasta detsembris teada Sudaani valitsuse keeldumisest ja soovimatusest teha kohtuga koostööd ning märkis, et Ahmad Haruni ja Ali Kushaybi arreteerimiseks ja üleandmiseks ei ole astunud mingeid samme;
- K. märkides, et 5. juunil 2008. aastal annab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu peaprokurör Luis Moreno Ocampo seitsmendat korda ÜRO Julgeolekunõukogule aru uurimise edenemise kohta Därfüris ning Sudaani ametivõimude koostöövalmiduse kohta;
- L. toetades otsustavalt Rahvusvahelist Kriminaalkohust selles otsustavas pöördepunktis kohtu töös ning olles täiesti veendunud, et Därfüris toime pandud hirmsate kuritegude kavandajate ja täideviijate karistamatusele lõpu tegemine on Därfüri konflikti lahendamisel oluline tegur;
- M. arvestades, et 10. ja 11. mail 2008 ründasid Õigluse ja Võrdsuse Liikumise (JEM) mässulised Omdurmani Khartoumi lähedal, mis tõi kaasa vähemalt 200 ohvrit;
- N. arvestades, et 20. mail 2008, pärast nädal varem toimunud esimest kokkupõrgete lainet, puhkesid Sudaani armee ja Sudaani rahvavabastusarmee (SPLA) vahel ägedad lahingud Abyeis, naftarikkas linnas, mida nii põhi kui ka lõuna enda omaks peavad, mistõttu oli kodudest sunnitud lahkuma ÜRO andmetel 30 000 kuni 50 000 riigi sees ümberasustatud isikut, ning inimkaotuste arv ei ole veel teada;
- O. arvestades, et 4. mail 2008 pommitasid Sudaani armee lennukid Põhja-Därfüris tsiviilsihtmärke, mistõttu 12 tsiviilisikut hukkus;
- P. arvestades, et Sudaani konflikt on toonud praeguseks kaasa umbes 300 000 ohvrit (ÜRO äsjasel hinnangul) ja 2,5 miljonit riigi sees ümberasustatud isikut ja põgenikku, ning arvestades, et ebakindlus Därfüri piirkonnas suureneb;
- Q. arvestades, et UNAMIDil on koha peal ikka vaid ligikaudu 7500 sõdurit ja vähem kui 2 000 politseinikku, ehkki heaks on kiidetud kuni 26 000-liikmelise väekontingendi saatmine,
1. mõistab teravalt hukka Sudaani jätkuva suutmatuse teha koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga ja vahistada ning anda Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule üle Ahmad Harun ja Ali Kushayb, samuti rahvusvahelisele humanitaarõiguse järgsete kohustuste täitmatajätmise, mis näitab sadade tuhandete ohvrite ja nende perede ning konflikti puhkemisest saati miljonite kodust lahkuma sunnitud inimeste nahaalset eiramist;
  2. nõuab tungivalt, et Sudaani valitsus ratifitseeriks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuudi ja järgiks ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1593(2005), teeks Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga tingimusteta koostööd ja tagaks Därfüri piirkonnas toime pandud sõjakuritegude ning inimsusevastaste kuritegude põhjaliku ja tõhusa uurimise ning kurjategijate vastutuselevõtmise;

Neljapäev, 22. mai 2008

3. nõuab tungivalt, et Khartoumi ametivõimud arreteeriksid viivitamata ja annaksid üle Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kaks kahtlusalust, et teha kohe lõpp karistamatuse tsüklile Därfüris, ning teeksid koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtu edasiste uurimiste asjus Därfüris;
4. palub üldasjade ja välissuhete nõukogul 16.–17. juunil 2008 ning Euroopa Ülemkogul 19.–20. juunil 2008 arutada Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri aruannet ning astuda samme, võtmaks ELi eesmärgistatud karistusmeetmeid selgelt määratletud grupi Sudaani ametnike suhtes, kes kannavad vastutust selle eest, et Sudaan on keeldunud koostööst Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga, sealhulgas:
- külmutada ja arestida nende isikute vara, kes takistavad koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga, samuti määrata kindlaks ja võtta sihikule Rahvuskongressi parteiga (suurim valitsuspartei) seotud ettevõtete offshore-varad, mis on Därfüri mässuliste rahastamise peamine kanal;
  - meetmed, millega keelatakse ligipääs ELi pankadele mis tahes finantstehinguteks või makseteks nende isikute poolt või nende nimel;
  - meetmed, millega tõkestatakse äri- ning muud majandus- või kaubandussuhted nende isikute või nende kontrollitava mis tahes juriidilise isiku või ettevõtte ja Euroopa ettevõtete vahel, pöörates erilist tähelepanu naftatoodete sektorist saadavale kasumile;
5. nõuab tungivalt, et ELi liikmesriigid ja kandidaatriigid, kes on esindatud ÜRO Julgeolekunõukogus, st Belgia, Horvaatia, Itaalia, Prantsusmaa ja Ühendkuningriik, võtaksid prokuröri infotunnis 5. juunil 2008 resolutsiooni positsiooni vastavalt ELi ühisele seisukohale Rahvusvahelise Kriminaalkohtu küsimuses, ning reageeriksid prokuröri uurimistulemustele asjakohaselt, nõudes, et Sudaan järgiks viivitamata ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1593(2005) ning täidaks kohtu nõudmisi;
6. kutsub kõiki teisi ÜRO Julgeolekunõukogus esindatud riike üles toetama samuti kõiki koostöönduudeid, mida Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokurör kohtu nimel esitab, ning palub eriti Hiinal, Venemaal, Lõuna-Aafrikal ja Liibüal järgida omaenda sõnu Julgeolekunõukogu resolutsioonis 1593(2005) ning mitte tõkestada Julgeolekunõukogu tegevust 5. juunil 2008. aastal;
7. nõuab tungivalt, et ELi liikmesriigid ja ÜRO Julgeolekunõukogu nõuaksid, et ÜRO Julgeolekunõukogu 2008. aasta mai lõpus toimuva Khartoumi-visiidi juhistes nimetataks eraldi karistamatust ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu arreteerimiskäske;
8. kutsub komisjoni ja ELi liikmesriike üles tagama, et nende arenguabi Sudaanile ei saadetakse Ahmad Haruni humanitaarministeeriumi kaudu ning nõuab tungivalt, et doonorriigid avaldaksid Sudaani valitsusele ametlikult survet Ahmad Haruni ametist kõrvaldamiseks;
9. kutsub ELi üles avaldama Hiinale survet ühineda rahvusvahelise üldsuse jõupingutustega konflikti lõpetamiseks ning kasutada oma märkimisväärset mõju Sudaani valitsusele kui peamine naftamüügist saadavate sissetulekute tagaja; nõuab tungivalt, et Hiina lõpetaks relvade tarnimise Sudaani;
10. kutsub Aafrika Liitu ja Araabia Liiget üles tegelema aktiivselt olukorraga Därfüris, avaldades Sudaani valitsusele survet koostöö tegemiseks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuratuuriga praeguste ja tulevaste uurimiste küsimuses, ning kutsub ELi eesistujariiki üles lülitama Sudaani koostöö Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga peamiste partneritega, nagu Hiina, USA, Aafrika Liit ja Araabia Liiga, peetavate poliitiliste dialoogide ja tippkohtumiste päevakorda;
11. kutsub nõukogu ja komisjoni üles teavitama Euroopa Parlamenti regulaarselt oma käimasolevast ja tulevast tegevusest, mille eesmärgiks on sundida Sudaani valitsust koostööle Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga, ning kohustub olema selles küsimuses informeeritud ja kasutama kõiki võimalusi selle teema tõstatamiseks Sudaani ametivõimude ja teiste partneritega;

Neljapäev, 22. mai 2008

12. mõistab hukka JEMi mässuliste rünnakud Omdurmanis 10. ja 11. mail 2008, samuti 4. mai õhurünnakud Põhja-Därfüris, milles hukkus 12 inimest, 30 sai haavata ja hävisid kool, veeseadmestik ning turg;
13. väljendab tõsist muret uute lahingute pärast Sudaani armee ja SPLA vahel Abyeis, mis suurendavad humanitaarabi vajadusi, takistavad humanitaaroperatsioone ning võivad ohustada 2005. aasta rahulepet;
14. mõistab hukka rahu ja relvarahu mis tahes rikkumise mis tahes osapoolte poolt ning eriti igasuguse vägivalda, mis on suunatud tsiviilelanikkonna vastu ning mille sihtmärgiks on humanitaarabi;
15. kutsub Sudaani ametivõime, eriti rahvusliku ühtsuse valitsust üles andma oma täielikku toetust UNAMIDI tõhusale käivitamisele ning toetama kõiki jõupingutusi tugevdada stabiilsust ja luua turvaline keskkond;
16. rõhutab veelkord, et püsiv rahu ei ole võimalik ilma kohtumõistmiseta tõsiste kuritegude üle; kutsub ELi vaatlejaid üles rõhutama rahukõnelustel, kui tähtis on teha lõpp karistamatusele, et edendada Sudaanis õigusriigi põhimõtete ja inimõiguste jätkusuutlikku austamist;
17. kutsub Sudaani valitsust ja kõiki relvastatud rühmitusi üles tunnustama inimõigusi ja rahvusvahelist humanitaarõigust, hoidudes valimatutest tsiviilelanike vastu suunatud rünnakutest, s.h naiste vastu suunatud seksuaalne vägivald;
18. kutsub kõiki konflikte kaasatud pooli üles hoiduma alla 18-aastaste lapssõdurite värbamisest ja kasutamisest ning kutsub Sudaani ametivõime üles kaitsma ümberasustatud lapsi, eriti saatjata alaealisi, nagu seda näevad ette vastavad konventsioonid;
19. kutsub kõiki kolmandaid osapooli üles lõpetama relvade eksport selle piirkonna konflikte mis tahes osapooltele ning nõudma suhetes Sudaaniga inimõiguste, rahvusvahelise rahu ja julgeoleku austamist;
20. on mures kuulduste pärast massiliste arreteerimiste kohta Khartoumis pärast mässuliste rünnakut; tuletab Sudaani valitsusele meelde tema kohustusi inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika harta järgi, mis sätestab muu hulgas, et kedagi ei tohi omavoliliselt vahistada või kinni pidada ning igal inimesel on õigus kaitsele ja õigusemõistmisele mõistliku aja jooksul;
21. nõuab tungivalt, et ELi eriesindaja Pekka Haavisto Sudaanis võtaks vastavalt oma mandaadile ja ELi ühisele seisukohale Rahvusvahelise Kriminaalkohtu küsimuses ennetava rolli ja kasutaks kõiki võimalusi tõstatada Sudaani läbirääkijate ja muude partneritega küsimus vajadusest arreteerida viivitamata ja anda üle Ahmad Harun ja Ali Kushayb ning teha koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga, ning palub eriesindajal teavitada regulaarselt teisi ELi institutsioone sündmuste arengust selles küsimuses;
22. väljendab sügavat muret tõsiste puudujääkide pärast UNAMIDI ressurssides ning kutsub Aafrika Liidu liikmesriike ja rahvusvahelist üldsust üles suurendama oma panust, et võimaldada kiiresti täiendavate sõjaväelaste ja varustuse saatmist Därfüris;
23. nõuab tungivalt, et Sudaani valitsus peaks kinni oma lubadusest järgida moratooriumit kõikide humanitaartöötajate piirangutele ja takistustele; rõhutab, et vägivalda ägenemine viimastel kuudel on mõjutanud ka humanitaarabi operatsioone, kuna bandiitide ja röövlite tõttu on kaduma läinud abi tagavarasid, mis on sundinud toiduabi agentuure vähendama poole võrra oma toiduratsioone enam kui kolmele miljonile puudustkannatavale isikule Därfüris;

Neljapäev, 22. mai 2008

24. kutsub ELi ja teisi rahvusvahelisi osalisi üles võtma asjakohaseid meetmeid kõikide vägivalda toimepanijate suhtes, kes rikuvad vaherahu või ründavad tsiviilisikuid, rahuvalvajaid või humanitaarabioperatsioonide läbiviimist, ning võtma vajalikke meetmeid karistamatuse lõpetamiseks;

25. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, ELi eriesindajale Sudaanis, Sudaani valitsusele, ELi liikmesriikide ja ÜRO Julgeolekunõukogu liikmesriikide valitsustele, Aafrika Liidu institutsioonidele, Araabia Liiga institutsioonidele ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröridele.

Opositsioonipoliitikute vahistamine Valgevenes

P6_TA(2008)0239

Euroopa Parlamendi 22. mai 2008. aasta resolutsioon opositsioonipoliitikute vahistamise kohta Valgevenes

(2009/C 279 E/24)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone olukorra kohta Valgevenes, eelkõige 21. veebruari 2008. aasta resolutsiooni ⁽¹⁾;
  - võttes arvesse komisjoni 21. novembri 2006. aasta avaldust Euroopa Liidu valmisoleku kohta uuendada Euroopa naabruspoliitika raames suhteid Valgevene ja selle inimestega;
  - võttes arvesse ELi eesistujariigi 28. märtsi 2008. aasta deklaratsiooni Valgevene kohta;
  - võttes arvesse ELi eesistujariigi 29. aprilli 2008. aasta avaldust poliitiliste vastaste taasvangistamise ja tagakiusamise kohta Valgevenes;
  - võttes arvesse ELi eesistujariigi 6. mai 2008. aasta avaldust viimaste arengute kohta Valgevene ja Ameerika Ühendriikide vahelistes suhetes;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5,
- A. arvestades, et kahele Valgevene demokraatiat pooldavale aktivistile, Andrei Kimile ja Sjarhei Parsjukevitšile määrati range karistus osalemise eest rahumeelsetel ettevõtjate meelevaldustel 10. ja 21. jaanuaril 2008;
- B. arvestades, et Aljaksandr Kazulini jätkuv kinnipidamine on järjekordne näide sellest, kuidas Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) liikmeks olev Valgevene ei täida oma kohust austada organisatsiooni põhimõtteid ja kohustusi;
- C. arvestades, et ta on palunud nõukogul ja komisjonil esitada ettepanekud avaldada Lukašenka režiimile rahvusvahelistes organisatsioonides suuremat survet ning on nõudnud, et esitataks konkreetsete, sihipeeraste sanktsioonide tervikpakett, mis karistaks karmilt rõhujaid, kuid ei suurendaks Valgevene kodanike kannatusi;
- D. arvestades, et ta on mõistnud hukka vägivalda kasutamise ja suure hulga vabaduspäeva tähistamisel osalejate vahistamise Minskis ja teistes Valgevene linnades 25. märtsil 2008;
- E. arvestades, et Valgevene valitsuse otsus kuulutada 10 Ameerika Ühendriikide diplomaati persona non grata'ks ja USA suursaadiku Valgevenes jõuga väljasaatmine on õigustamatud ja Valgevene inimeste huve kahjustavad meetmed,

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0071.